

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Noveller og andre fortællinger

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Noveller og andre fortællinger", i Goldschmidt, M. A.: *Noveller og andre fortællinger*, udg. af Thomas Bredsdorff , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 332. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt02t-shoot-idm140068783715472/facsimile.pdf> (tilgået 24. marts 2023)

Anvendt udgave: Noveller og andre fortællinger

- 247 *Nå, nit*: næh, nej.
249 *benauet*: utilpas.
250 *træde Glasset itu*: se n.t.s. 210.
251 *Saadan goae det Alle dem, der (...)*: gud det må gå sådan for alle dem, der (...) (ønskemåde).

Levi og Ibald

Efter *Fortællinger og Virkelighedsbilleder*. Ny Samling, 1883, s. 203–268.

- 252 *Simon Lavi (...)* Familierne Krogs og Caroes Historie (...) Phillips: se n.t.s. 222. – *Maser*: se foregående novelle.
254 *net*: respektabel. – *Løvendag*: lørdag, dvs. sabbat, helligdagen. – *Nymaanens Fremkomst (...)* *Festdages Dobbelt*: den jød. måned begynder ved nymåne. Højtiderne fastlægges efter dato. I diasporaen (udlændigheden) er det forekommet, at de er fejret «dobbelt», dvs. to dage i træk, for at i hvert fald den ene dag skal være rigtig ramt. – *Bryder Vorherre sig derom*: er Vorherre ikke ligeglad med det. – *Goi*: kristen.
255 *Gut Schabbas*: glædelig sabbat.
256 *nøe ved Ild om Løvendagen*: ikke tilladt iflg. Moseloven, jvf. 2. Mos. 35,3.
257 *fri*: frels.
258 *Ekvipage*: standsmæssigt udrustet køretøj. – *Mark*: se n.t.s. 22.
259 *Principal*: chef. – *Berider*: ridelærer. – *Kateket(en)*: hjælpepræst.
260 *fra tidligere Tid*: fra romanen *Ravnen*, se n.t.s. 222. – *Intendantur(en)*: forplejningskorps. – *Kommissionær*: se n.t.s. 225. – *op paa Æslet*: episode fra *Ravnen*. – *Mammon*: penge.
261 *mosaisk(e)*: jødisk. – *den Dag, vi første Gang traf ham hos Krog*: se n.t.s. 222. – *Christian d. 8des Død*: 1848. – *Generalmarchen*: se n.t.s. 213.
263 *Monist*: tilhænger af den opfattelse (realismen), at verden er opbygget af kun én slags fænomener, som regel materien, mens dualisten er tilhænger af den opfattelse (idealismen), at verden er delt i to: ideernes og materiens verden. – *Jakob*: israelitternes stamfar, altså jødernes fælles forfader. – *darum keine Feindschaft nicht*: ty.: vi kan være lige gode venner for det. – *Pagode(t)*: (her:) figur med bevægeligt hoved, nikkedukke.
264 *vor Kirke (...)* i *Krystalgade*: synagogen.
265 *sigjætter om*: bryder sig om.
266 *Midgardsormen*: midgårdsormen, det store uhyre i nord. mytologi. – *billig(t)*: passende, rimelig.
267 *Skeadroner*: pralhals.

- 268 *Garrison*: udstationerede soldater, kolonister.
- 269 *Egeria*: en rom. kildenyumfe, tilbedt af dem der skal nedkomme. – *Beatrice*: den ital. digter Dantes veninde, der optræder som fødsels-hjælper for *Den guddommelige Komædie* (ca. 1307-1320). – *Viviane*: Emilia, grevinde Viviani, blev som Shelleys elskede fødsels-hjælper for hans passionerede digt *Episychidion* (1821). – *Meyers Minde*: jød. plejehjem, opført 1825 som nabo til synagogen i Krystalgade, til minde om grosserer David Amsel Meyer (1755-1813).
- 271 *Brodet blive brudt*: en ceremoni, der indleder sabbatsmåltid. – *en Sekt af Kristne* (. . .): kan være en betydning til grundtvigianerne. – *Den Fremmede* (...) *Sabbatten*: påbudt iflg. Moseloven, jvf. 2. Mos. 20,10 og 3. Mos. 19,34.
- 272 *Jakobs Kjerlighed til Rachel*: se n.t.s. 12. – *Musemænd*: muslimer. – *Profeten Elias*: om hans himmelfærd berettes i 2. Kongebog, 2. kap.
- 273 *net*: titalende. – *Alen*: 63 cm.
- 274 *Maskepi*: hemmelig forståelse.
- 276 *Uden Fortrydelse*: undskyld jeg siger det!
- 278 *Tænvelighed*: beskedenhed. – *Dagslitteraturen*: journalistik.
- 279 *Frilhedens, Lighedens, Broderskabets*: den fr. revolutions slogans, der har fået fornyet omsætning i den let socialistisk farvede retorik Ibald praktiserer. – *Sønner vi er af samme* (...): Goldschmidt har lagt digtet i munden på digteren Ibald; digtet er derfor næppe et citat.
- 280 *Lessing*: G. E. Lessing (1729-1781), ty. forf., bl.a. til *Nathan der Weise* (1779, da. *Nathan den Vise* 1799), der hylder religiøs tolerance. – *Moses Mendelssohn*: (1729-1786), ty. filosof og forf., påvirket af oplysningstidens humanisme og tolerance, ven med Lessing. – *Lavater*: J. C. Lavater (1741-1801), schweizisk filosof og protestantisk teolog.
- 281 *Fiskermanden i »Den Stumme«*: se n.t.s. 41 og s. 132.
- 282 *Nathan der Weise*: se n.t.s. 280.

Vidnerne

Efter *Fortællinger og Skildringer* 2,1865, s. 170-174.

Første gang udg. af Goldschmidt i egen eng. oversættelse i *Chambers' Journal*, 1862. Fortællingen er hentet fra Ghetto, en reportage fra et besøg i Roms ghetto. Reporteren får en ghettobeboer til at vise sig om og opfordrer ham til at fortælle historier. *Vidnerne* er svaret på opfordringen.

- 284 *Cisterne*: beholder til opsamling af regnvand.